

Gasunie Transportservices

T.a.v. de directie de heer B.J. Hoevers
Postbus 181
9700 AD GRONINGEN

Woerden : 8 december 2022
onze ref. : E22b09/HG-tgs
doorkiesnr. : 0348 48 43 53
e-mail : tgs@vemw.nl
onderwerp : Zienswijze op de GTS consultatie IP2024 en inzet Groningengas

Geachte heer Hoevers,

VEMW heeft met belangstelling kennis genomen van de “ Consultation of the planning assumptions to determine the required Groningen production” dat u ter consultatie hebt voorgelegd aan de netgebruikers. De planning en aannames Groningengas werden tegelijkertijd gepresenteerd met de scenario's en het proces van het Investeringsplan 2024. VEMW waardeert de wijze waarop Gasunie Transportservices (GTS) omgaat met de uitdagingen op de gasmarkt, de gasvoorziening en de decarbonisatie, en het gesprek aangaat met de netgebruikers en andere spelers om deze uitdagingen doelmatig aan te pakken. In dat kader brengen wij, als vertegenwoordiger van de zakelijke grootverbruikers gas, graag enkele punten m.b.t. de scenario's van het investeringsplan 2024 en de planning en aannames Groningengas naar voren.

Algemeen

VEMW is verheugd te vernemen dat volgens de inzichten van GTS er qua gasvolumina geen problemen verwacht worden in de komende winter, mede door de hoge vulgraad van de Nederlandse seizoensgebonden gasopslagfaciliteiten, een verdubbeling van het LNG-aanbod en de waargenomen vraagvermindering. GTS verwacht dat de industrie niet verplicht zal worden haar gasvraag in de winterperiode te verminderen.

GTS verwacht dat na de winterperiode het op minstens 90 procent brengen van de seizoensgebonden gasopslagen de grote uitdaging wordt. Zij schat in dat een aantal aanvullende maatregelen hieraan bij kunnen dragen: een minimaal gebruik van de seizoensgebonden gasopslag in de komende winter 2022-2023, een aanvullende vrijwillige vraagvermindering in de industrie en huishoudens, een verplichte vermindering van de vraag

Hét kenniscentrum en dé belangenbehartiger voor zakelijke energie- en watergebruikers

voor de industrie (SoS-niveau 3) en het openhouden van het Groningenveld als 'measure of last resort'.

Gaswinning Groningen

De evaluatie van GTS laat zien dat we rekening moeten houden met een aantal belangrijke ontwikkelingen die gevolgen hebben voor de planning van de gaswinning uit Groningen, zoals de vertraging van de oplevering van stikstoffabriek Zuidbroek II, het besluit om UGS Grijskerk te gebruiken als opslag voor L-gas en de verstoring van de Russische gas bevoorrading die zeker de komende jaren zal aanhouden. De planningsveronderstellingen die door GTS worden gebruikt voor de H-gasbalans zijn in lijn met de ENTSOG Winter Supply Outlook, waarbij wordt uitgegaan van beperkte tot geen Russische gasstromen naar Europa. Uit de evaluatie blijkt dat GTS haar wettelijke taken zo heeft uitgevoerd, dat met bestaande middelen en methoden een optimale bijdrage is geleverd om de productie uit het Groningenveld te minimaliseren. In het huidige gasjaar was er volgens de Europese verordening capaciteit nodig uit het Groningenveld, naast het minimale debiet was geen extra volume nodig. In het huidige gasjaar wordt het Groningenveld gebruikt in een back-up rol. Om op correcte wijze te berekenen hoeveel Groningengas er nodig is en welk volume beschikbaar moet blijven als onderdeel van de waakvlam wil VEMW ingaan op het aanbod, de opslag en de verwachte vraag naar aardgas.

Aanbod

De verstoring van de Russische bevoorrading creëert een ongekende nieuwe situatie in de gaswereld. Zo zal er rekening gehouden moeten worden met uitval van aanvoerroutes, zoals de Noorse pijpleidingen, de Interconnector VK-BEL, LNG, e.d. Zo'n uitval zal waarschijnlijk maanden consequenties hebben, waarbij het aanbod van gas met 10 of 10-tallen procenten gereduceerd kan zijn. Omdat zo'n scenario na de sabotage van Nordstream I en II reëel aanwezig is betekent dit dat alle opties voor extra gas aanbod open moeten staan en benut kunnen worden. VEMW raadt dan ook ten eerste aan om de optie om het Groningenveld onverkort open te houden, en in operationele staat (waakvlam) te houden voor zo'n gebeurtenis, dit voor de borging van de leveringszekerheid. Eens te meer omdat nu al in de laagcalorische gasvoorziening ('Groningengas') voor meer dan 90 procent wordt voorzien via de aanvoer en kwaliteitsconversie van hoogcalorisch gas. In de eventualiteit van de genoemde uitval van aanvoerroutes zal dat hoogcalorisch gas geraakt worden, waar de behoefte aan laagcalorisch gas via het Groningenveld gedekt kan worden. We kunnen het ons als land en West-Europese regio niet permitteren om aan het einde van het gasjaar oktober 2023, zoals politiek eerder gewenst en overgenomen door het kabinet, het Groningenveld definitief te sluiten. Dat zou bij zo'n geschetste eventualiteit dramatische gevolgen hebben voor onze energievoorziening en de welvaart, en bovendien kunnen leiden tot een maatschappelijke ontwrichting.

VEMW juicht - in navolging van de uitbreiding van de LNG-terminal capaciteit in Eemshaven en Rijnmond - verdere initiatieven toe om in Nederland en de ons omringende landen mogelijkheden voor nieuwe LNG-capaciteit te onderzoeken.

Opslag

Ten aanzien van de ondergrondse gasbergingen (UGS) is het vooralsnog verstandig dat de ingezette maatregel om de gasbergingen te vullen tot een niveau van minimaal 90 procent voort te zetten, waarbij wij aanbevelen de in 2022 genomen maatregelen te evalueren t.b.v. eventuele bijstelling, onder meer om een ongewenste prijsopdrijving te voorkomen.

Vraag

Ten aanzien van de gasvraag ziet VEMW dat bedrijven hun vraag momenteel verlagen door de hoge prijzen, maar dat dit niet systematisch hoeft te zijn. De KEV gaat terecht uit van een afname van het aardgasverbruik door de verduurzaming van de industrie, echter een overgroot deel van de afname is niet een gevolg van structurele energiebesparing maar van afschakelen van productie in de industrie. Het 1:1 overnemen van de PBL aannames kan dan ook tot onnodige risico's m.b.t. de leveringszekerheid leiden. VEMW ondersteunt evenwel het structureel reduceren van de binnenlandse gasvraag d.m.v. gasbesparing bijvoorbeeld door de ondersteuning van het Project 6-25 (6 Mton CO₂-reductie in 2025) en zoekt hierin nog steun voor een projectverlenging zodat de structurele energiebesparing wordt verbreed en versneld.

Daarnaast vraagt VEMW zich af hoe GTS aankijkt tegen de maatregelen die genomen worden in het Bescherm- en Herstelplan gas (BH-G) t.a.v. de winning van het Groningengas. Wanneer bedrijven eerst moeten afschakelen voor er gas gewonnen wordt heeft dit een andere uitwerking op de totale vraag dan wanneer de leveringszekerheid eerst gewaarborgd wordt met Groningengas. Wij vertrouwen erop dat de lopende invulling en completering van het BH-G in overleg met de sectoren onverkort wordt voortgezet en zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk Q1-2023 duidelijkheid gaat geven aan de netgebruikers.

Rekenmethode planning en aannames Groningengas

In de door GTS voorgestelde rekenmethode zitten een aantal aannames waar VEMW haar vraagtekens bij stelt en graag verduidelijkende informatie over ontvangt. Om te beginnen is het onduidelijk wat de volgorde is die GTS aanneemt m.b.t. de afschakeling van verbruikers vs. gaswinning in Groningen.

Bij de aannames is niet duidelijk vermeld of eerst de BH-G stappen volledig uitgevoerd moet worden voordat er vanuit Groningen gas gewonnen gaat worden. Daarnaast is het vanuit de aannames onduidelijk of de Europese markt op dat moment liquide en werkzaam is. Dit zal ons inziens van grote invloed zijn op de vraag. GTS rekent met de extremen van een koude winterdag die eens in de 20 jaar voorkomt (-15.5 °C) i.c.m. een redelijke vraag naar L-gas vanuit België, Duitsland en Frankrijk, maximale export naar Duitsland en geen import uit het VK, België en verminderde import uit Noorwegen. Hier tegenover staat dat GTS ook rekent met een scenario zonder export naar België en het VK. Dat roept bij VEMW vraagtekens op m.b.t. de coherentie van dit scenario. Extreme koude die eens in de 20 jaar voorkomt zal

plaatsvinden in een grote regio in Europa. De vraag is dus of de verminderde import van L-gas vanuit de buurlanden dan van toepassing is. Daarnaast vraagt VEMW zich af of de gasmarkt werkt zoals benoemd door GTS. Het lijkt VEMW niet aannemelijk dat op een dergelijk moment er geen gastransport is van of naar zowel België en het VK. Het lijkt alsof GTS de marktwerking op de gas markt specifiek naar deze landen en niet naar Duitsland stopzet. Dit lijkt VEMW niet aannemelijk, te meer omdat GTS aangeeft dat het mogelijk is dat de bijmenging voor de beschermde afnemers niet optimaal tot stand kan komen omdat andere partijen om H-gas vragen. Dit geeft aan dat de markt op dit moment nog wel functioneert.

Rekenmodel

In de visualisatie van het rekenmodel is de export van zowel H-gas als L-gas niet meegenomen. VEMW gaat er van uit dat deze export wel meegenomen wordt in het model.

Scenario's

Ten aanzien van de scenario's wordt aangegeven dat zij getest worden op de volgende punten:

- Een vermindering van binnenlands L-gas verbruik
- Vermindering van het H-gas aanbod
- Een 'non-neutral' gebruik van de gasbergingen
- Extra aanbod van LNG

VEMW heeft nog een vraag en aanvulling op deze scenario's. Ten eerste vraagt VEMW zich af wat non-neutral betekent voor de gasbergingen. Ten tweede raadt VEMW aan de lange termijn leveringszekerheid mee te nemen in deze scenario's. GTS geeft zelf aan dat er problemen kunnen ontstaan met de vulling van de gasbergingen en de lange termijn leveringszekerheid wanneer er leveringsproblemen ontstaan en er deze winter te veel onttrokken wordt uit de gasbergingen, deze zorg is ook benoemd door de IEA in het rapport "Never too early to prepare for next winter". Het lijkt VEMW dan ook zeer verstandig verder vooruit te kijken dan alleen naar de komende 2 winters zodat Nederland zich er van kan verzekeren dat zij voldoet aan de vulverplichting van de gasbergingen en de leveringszekerheid kan bieden die noodzakelijk is.

Waardering overdracht assets

VEMW wil ook graag ingaan op het IP en met name in betrekking tot de overdracht van gasassets naar het waterstofnetwerk. De energietransitie heeft tot gevolg dat de komende jaren de benutting van het aardgasnetwerk afneemt en geïnvesteerd moet worden in de transitie naar groen gas en waterstof. VEMW waardeert de wijze waarop Gasunie omgaat met deze uitdagingen en het gesprek aangaat met de netgebruikers en andere spelers om deze uitdagingen doelmatig aan te pakken.

GTS wil een gedeelte van de het aardgasnetwerk gebruiken ten behoeve van het ontwikkelen van een waterstofnetwerk. Dit waterstofnetwerk zal een gereguleerd netwerk worden waarvoor HyNetworkServices (HNS) door de minister aangewezen is om die te ontwikkelen en beheren. VEMW waardeert dat GTS aangeeft dat een gedeelte van het aardgasnetwerk overgenomen kan worden door de beheerder van het waterstofnetwerk en de inkomsten gebruikt kunnen worden om de aardgas nettarieven te verlagen zodat alleen de doelmatige kosten op basis van kostenoriëntatie bij zowel de gebruiker van het aardgasnetwerk als het waterstofnetwerk in rekening gebracht worden. VEMW stelt voor om deze assets te waarderen met een waardemethodiek die door de relevante stakeholders, de toezichthouder ACM en het ministerie van EZK, moet worden vastgesteld, bijvoorbeeld op basis van Gereguleerde Asset Base (GAW). Voor VEMW is het essentieel dat, zolang het waterstofnetwerk (nog) geen reguleringskader gelijk aan dat van het aardgasnetwerk kent, besluiten met betrekking tot de overdracht van assets genomen worden op basis van een overeenkomst tussen GTS, toezichthouder ACM en alle betrokken representatieve organisaties van gasnetgebruikers. Naast doelmatige kosten is overigens ook de voorspelbaarheid van kosten van groot belang voor de netgebruikers.

Ook wil VEMW GTS aanmoedigen om de gevolgen van de overdracht van de pijpleidingen uit te werken in het IP en ter review voor te leggen aan de ACM, zoals aanbevolen in het rapport "Future regulatory decisions on Natural Gas Networks: Repurposing, Decommissioning and Reinvestment" dat DNV en Trinomics hebben geschreven in opdracht van de Acer. Dit geeft extra vertrouwen voor netgebruikers dat de voorzieningszekerheid niet in gevaar komt. Momenteel moeten de netgebruikers vertrouwen op het oordeel van GTS zonder dat zij concrete inzage hebben in wat de overdracht concreet gaat betekenen en zij zouden hier dan ook graag meer inzicht in willen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en vertrouwen erop dat u onze opmerkingen en adviezen meeneemt in uw overwegingen die zullen leiden tot uw adviezen aan de minister. We zijn desgewenst beschikbaar voor een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

W.g.

Hans Grünfeld
Algemeen directeur